

Zandhagedissen bij Katwijk

Conn Barrett fotografeert de zandhagedissen op zijn traject in de duinen van Berkheyde. Met een foto van het stippenpatroon op rug en zijkant is een zandhagedis terug te herkennen. Niet altijd even gemakkelijk; dat hangt een beetje van de foto af, met name de positie van de hagedis op de foto. Een voordeel bij het fotograferen van zandhagedissen is wel, dat het dier niet opgepakt hoeft te worden. De hagedis hoeft niet gestoord te worden. En als je de foto's bij de hand hebt, of de dieren al goed kent, kun je bij wijze van spreke uit de verte met een verrekijker al zien welke hagedissen vandaag aanwezig zijn en wat ze zoal uitvoeren, zonder dat deze de waarnemer in de gaten hebben.

hiërarchie

Conn kent inmiddels de dieren op zijn traject stuk voor stuk, observeert ze vaak, en omdat hij ze individueel herkent heeft hij heel leuke

waarnemingen kunnen doen aan het gedrag. Bijvoorbeeld hoe de verschillende mannetjes met elkaar en met vrouwtjes omgaan. Duidelijk blijkt een hiërarchie te bestaan binnen een groep dieren die samen op één plek leeft.

kleine groepen hagedissen

Het traject van Conn heeft verschillende plekken waar steeds een groepje hagedissen zit. Die plekken liggen 50 tot 150m van elkaar verwijderd. De dieren blijken erg honkvast te zijn, er wordt nauwelijks heen en weer gelopen, blijkt uit de foto's. De tabel geeft de resultaten van de rijkste plek, de plek waar de meeste hagedissen worden gezien. Het is ook de enige plek van het traject die niet door werkzaamheden is veranderd. Het groepje hagedissen blijft er stabiel. We hebben nu foto's van vier opeenvolgende jaren t/m juni 1996.

traject
Katwijk
Witte
Bergen

een mini-duin vol hagedissen

De plek waar het om gaat, grenst aan een schelpenpad en een duinmeer.

Op de foto loopt het pad op de voorgrond en is een deel van het meer te zien. De plek is in feite een klein duintje op zichzelf, met taluds naar alle kanten. Naar het water toe is de helling steil en begroeid met bomen, rechts op de foto. De flauwe taluds naar het zuiden en westen zijn op de foto goed te zien, er staat duindoorn met duinriet en er is veel open zand tussen de duindoornstruiken. Hier worden de meeste zandhagedissen gezien.

De hele plek is zo'n 40 bij 25 m groot, dus minder dan een kwart hectare.

38 hagedissen

De kolommen genummerd van 1 t/m 38 in de tabel op de volgende bladzijde, stellen de 38 verschillende hagedissen voor die gefotografeerd zijn op het mini-duin. Ook is aangegeven of de hagedis mannelijk, vrouwelijk of subadult is, en het jaar van geboorte (naar schatting) is genoteerd. De bovenste stip in een kolom is de eerste foto van de hagedis, de onderste stip in dezelfde kolom is de meest recente foto van de betreffende hagedis. Drie zandhagedissen, de nummers 2, 9 en 10, twee mannetjes en een

Bijna alle dieren die gefotografeerd werden in 1995 zijn ook weer in 1996 op dezelfde plek van de partij. Dat betekent dat er geen of weinig afname is door sterfte en migratie. De strenge winter is kennelijk voor de hagedissen niet nadelig geweest. En

kennelijk is de habitat dermate geschikt dat de hagedissen niet gaan verhuizen, ze blijven dus trouw op hun plek. Dat heeft wel gevolgen: als alle dieren blijven komen er geen plekken vrij voor hagedissen van buiten. En dat is precies wat we zien. Van de 15 volwassen hagedissen die dit voorjaar gefotografeerd zijn, zijn er maar twee nieuw aangekomen, een man en een vrouw. Dat brengt het aantal mannen op 11 naast 4 vrouwen. Een nogal scheve verhouding. Veel mannen dus op een kleine plek en er is dan ook veel strijd geweest tussen hen, dit voorjaar.

veel hagedissen bij elkaar

Met de gegevens van het fotograferen hebben we berekend hoeveel verschillende hagedissen op de plek voorkomen. In het voorjaar, tijdens de paartijd, zijn naar schatting 14 tot 18 hagedissen tegelijkertijd aanwezig.

In de tabel met N-Spring'94-96 aangegeven. Over het hele jaar gezien bezoeken meer dieren het mini-duin (zie N-whole season).

Al met al vermoeden we dat de plek, met ruim 15 hagedissen tegelijk, echt vol is.

Bijna elke duindoornstruik heeft wel een bewoner

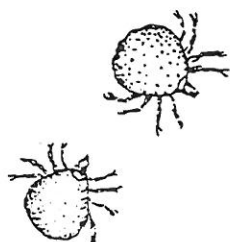

DE VRAAG

In deze rubriek behandelen we een kwestie die de laatste tijd door trajectlopers regelmatig aan de orde is gesteld.

De vraag is:

Is er voor trajectlopers gevaar om de tekebeetziekte op te lopen, en wat doe je ertegen?

Een realistische vraag. Veel teken zijn drager van de bacterie *Borrellia*. Mensen kunnen de bacterie via een geïnfecteerde teek oplopen. Bij mensen met een verminderde weerstand kan dat leiden tot de ziekte van Lyme. Ons advies: Voorkomen is beter dan genezen (zie ook Nieuwsbrief nr. 4 en 3).

We hebben de kwestie voorgelegd aan twee monitorders die heel frequent hun traject bezoeken, aan Conn Barrett, die in de duinen bij Katwijk loopt. (Overal in duinen komen besmette teken voor.) En aan Ruud Wolterman die trajecten onderzoekt in de buurt van Amsterdam. (We weten niet zeker of dáár besmette teken voorkomen.)

antwoord:

Conn: *Ik wil geen insecten op mijn lijf, welke dan ook en ik wapen me er tegen. Hoge schoenen of laarzen, de broekspijpen erin. Altijd lange mouwen en een hoed met flaprand.*

Ruud: *eigenlijk houd ik er niet veel rekening mee met kleding en waar ik loop, wel draag ik altijd een lange broek. Ik duik regelmatig in de begroeiing. Als ik thuiskom neem ik in ieder geval een stevige douche. Dat is ook wel nodig, meestal heb ik ringslangen in handen gehad! En tegelijkertijd bekijk ik ook wel m'n armen en benen om eventuele teken te vinden. M'n partner doet dat trouwens nog eens over.*